กรอบแนวทางการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและการให้ข้อมูลย้อนกลับ

รายวิชา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Educational Measurement and Evaluation)

สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ระดับปริญญาตรี)

1. หลักการและเหตุผล

รายวิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพครูภาคบังคับที่มุ่งเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาครูมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการประเมินในชั้นเรียน การออกแบบการประเมินที่เน้นเพียงการทดสอบแบบดั้งเดิม (Traditional Assessment) เช่น ข้อสอบปรนัย ไม่เพียงพอที่จะพัฒนาให้นักศึกษาครูเกิด 'สมรรถนะการประเมิน' (Assessment Literacy) ที่แท้จริงได้ ดังนั้น การออกแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ในรายวิชานี้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับวิชาชีพครู และได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงรุก (Proactive & Formative Feedback) เพื่อปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่องก่อนออกปฏิบัติการสอนวิชาชีพในสถานศึกษา

2. วัตถุประสงค์การประเมิน

เพื่อวัดและประเมินผลสะท้อนสมรรถนะของนักศึกษาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้:

- ด้านความรู้ (Knowledge): สามารถอธิบายแนวคิด หลักการ และกระบวนการออกแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง รวมถึงเครื่องมือและวิธีการประเมินรูปแบบต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง
- ด้านทักษะ (Skill): สามารถออกแบบแผนผังโครงสร้างข้อสอบ (Test Blueprint) เครื่องมือวัดผล (ข้อสอบ รูบริกส์ ภาระงานปฏิบัติ) และจัดทำระบบการประเมินผลในชั้นเรียนได้อย่างเป็นระบบ
- ด้านความเป็นครู (Attitude & Professional Attributes): แสดงออกถึงความโปร่งใส ความยุติธรรม และตระหนักถึงคุณค่าของการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Assessment for Learning)

3. โครงสร้างภาระงานการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Tasks)

การประเมินในวิชานี้ถูกออกแบบผ่านภาระงานหลัก 2 โครงงาน (Core Projects) ที่จำลองการทำงานจริงของครูในสถานศึกษา:

ภาระงานที่ 1: โครงงานจัดทำแฟ้มสะสมงาน 'แผนการวัดและประเมินผลชั้นเรียนรายหน่วย' (Classroom Assessment Unit Portfolio)

- บริบทสมมติ: นักศึกษาได้รับบทบาทเป็นครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนเองเชี่ยวชาญ และต้องออกแบบระบบการวัดผลสำหรับ 1 หน่วยการเรียนรู้
- สิ่งที่ต้องส่ง (Deliverables):

    1. ตารางวิเคราะห์หลักสูตรและแผนผังโครงสร้างการประเมิน (Test Blueprint)

    2. เครื่องมือวัดผลด้านความรู้ (ข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และข้อสอบอัตนัยวิเคราะห์สถานการณ์ จำนวน 2 ข้อ พร้อมเฉลยและเกณฑ์การให้คะแนน)

    3. เครื่องมือประเมินการปฏิบัติ (Performance Task) และภาระงานตามสภาพจริง พร้อมเกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (Analytical Rubrics) ที่ระบุพฤติกรรมบ่งชี้ชัดเจน

    4. แผนการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในหน่วยการเรียนรู้นั้น

ภาระงานที่ 2: การจำลองการปฏิบัติการประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Formative Feedback & Micro-Evaluation Simulation)

- บริบทสมมติ: นักศึกษาจัดกิจกรรมสอนจำลอง (Micro-teaching) เป็นเวลา 15 นาที โดยเน้นการใช้การประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment) และต้องตรวจชิ้นงานจำลองของเพื่อนร่วมชั้น พร้อมเขียนให้ข้อมูลย้อนกลับ (Written Feedback)
- สิ่งที่ต้องส่ง (Deliverables):

    1. แผนการประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment Plan) ที่แทรกอยู่ในแผนการจัดการเรียนรู้

    2. หลักฐานการเขียนข้อมูลย้อนกลับบนชิ้นงานของเพื่อนตามแนวคิด Effective Feedback (Feed Up, Feed Back, Feed Forward)

4. เกณฑ์การประเมินผล (Scoring Rubrics)

เกณฑ์การประเมินภาระงานหลักที่ 1: แฟ้มสะสมงานแผนการวัดและประเมินผลชั้นเรียนรายหน่วย (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)

ประเด็นการประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ความสอดคล้องกับหลักสูตร (Alignment)	Test Blueprint สอดคล้องกับตัวชี้วัด สมรรถนะและจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างครบถ้วน 100%	สอดคล้องกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่ (80-89%) มีจุดคลาดเคลื่อนเล็กน้อย	สอดคล้องบางส่วน (60-79%) การกระจายน้ำหนักคะแนนไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมที่คาดหวัง	ขาดความสอดคล้องอย่างชัดเจน ข้อสอบและภาระงานไม่ตรงกับจุดประสงค์
2. คุณภาพเครื่องมือวัดความรู้ (Cognitive Tools)	ข้อสอบปรนัยและอัตนัยถูกต้องตามหลักการสร้าง ไม่มีข้อบกพร่อง ภาษาชัดเจน วัดคิดวิเคราะห์ได้ดี	ข้อสอบถูกต้องตามหลักการสร้างเป็นส่วนใหญ่ มีจุดบกพร่องในตัวเลือกหรือโจทย์เล็กน้อย 1-2 จุด	ข้อสอบวัดเฉพาะความจำขั้นต่ำ ภาษาคลุมเครือในหลายข้อ เกณฑ์การให้คะแนนอัตนัยไม่ชัดเจน	ข้อสอบมีข้อบกพร่องรุนแรง ไม่ถูกต้องตามเทคนิคการสร้าง เกณฑ์การตรวจไม่สามารถใช้ได้จริง
3. การออกแบบภาระงานและ Rubrics	ภาระงานปฏิบัติมีความหมาย ท้าทาย สอดคล้องกับชีวิตจริง	ภาระงานดี แต่ความท้าทายระดับปฏิบัติยังน้อย เกณฑ์	ภาระงานไม่สะท้อนสภาพจริง เกณฑ์ Rubric เป็นแบบกว้างๆ	ภาระงานปฏิบัติต่ำกว่าระดับชั้น เกณฑ์การประเมินไม่มี

	เกณฑ์ Analytic Rubric ชัดเจน เกณฑ์พฤติกรรมสังเกตเห็นได้จริง	Rubric จำแนกพฤติกรรมแต่ละระดับได้ค่อนข้างชัดเจน	(Holistic) ที่ยากต่อการให้คะแนนอย่างเป็นธรรม	คำอธิบายคุณภาพ (Descriptor) ที่ชัดเจน
4. ความเป็นระบบและการนำไปใช้ (Utility)	เอกสารจัดทำอย่างเป็นระบบ มีคำชี้แจงชัดเจน ครูผู้อื่นสามารถนำไปใช้ประเมินแทนได้ทันที	เอกสารเรียบร้อยดี มีคำชี้แจงครบถ้วน แต่อาจต้องอธิบายเพิ่มเติมในบางจุดปฏิบัติ	ขาดชิ้นงานบางส่วน หรือคำชี้แจงไม่ชัดเจน ผู้อื่นนำไปใช้ต่อได้ยาก	ขาดความสมบูรณ์ของรูปเล่ม ไม่มีคำชี้แจง และไม่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้

เกณฑ์การประเมินภาระงานที่ 2: การจำลองการปฏิบัติการประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับ (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

ประเด็นการประเมิน	ดีมาก (4-3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)	น้ำหนัก
1. ความถูกต้องและเจาะจงของคำแนะนำ	ระบุจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาได้อย่างแม่นยำตามหลักฐานเชิงประจักษ์ในงานของเพื่อน ไม่ใช้คำกว้างๆ เช่น 'ดีแล้ว'	ระบุจุดบกพร่องได้ถูกต้อง แต่คำแนะนำยังกว้าง ขาดการเชื่อมโยงกับเกณฑ์การประเมิน (Rubrics) ที่ชัดเจน	คำแนะนำไม่ถูกต้องตามหลักวิชา หรือใช้ความรู้สึกส่วนตัวตัดสินโดยไม่มีหลักฐานอ้างอิง	**x 1.25 (5 คะแนน)**

2. โครงสร้างการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feed Forward)	มีครบ 3 มิติ: Feed Up (ทบทวนเป้าหมาย), Feed Back (สะท้อนปัจจุบัน) และ Feed Forward (บอกวิธีปรับปรุงอย่างเป็นขั้นตอน)	ขาดมิติใดมิติหนึ่งไป (มักขาด Feed Forward หรือวิธีนำไปพัฒนาต่ออย่างเป็นรูปธรรม)	ให้เพียงคะแนนหรือคำชมเชยสั้นๆ โดยไม่มีการชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ต่อยอด	**x 1.25 (5 คะแนน)**

---

5. แนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Guidelines)

เพื่อให้การประเมินผลตามสภาพจริงบรรลุวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียน (Assessment for Learning) รายวิชานี้กำหนดระบบการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Loop) 3 ระยะ ดังนี้:

ระยะที่ 1: การทบทวนก่อนส่งงาน (Formative Checkpoint) - สัปดาห์ที่ 8

อาจารย์กำหนดให้นักศึกษาส่ง 'ร่างแรก' (Draft) ของตารางวิเคราะห์ข้อสอบ (Test Blueprint) และตัวอย่างข้อสอบ 5 ข้อ ผ่านระบบ LMS อาจารย์ตรวจและให้คำแนะนำแบบสั้น (Milestone Feedback) เป็นรายกลุ่มเพื่อป้องกันการหลงทิศทาง

ระยะที่ 2: การประเมินโดยเพื่อนร่วมวิชาชีพ (Peer Feedback) - สัปดาห์ที่ 11

จัดกิจกรรม 'Professional Learning Community (PLC) ครูนักประเมิน' ในห้องเรียน ให้นักศึกษาจับคู่สลับกันตรวจร่างเครื่องมือวัดผลและรูบริกส์ โดยใช้แบบฟอร์มตรวจสอบรายการ (Checklist) และเขียนคำแนะนำเชิงบวกตามเทคนิค 'Sandwich Feedback' (ชม -> ปรับปรุง -> ให้กำลังใจ)

ระยะที่ 3: ข้อมูลย้อนกลับฉบับสมบูรณ์จากอาจารย์ (Comprehensive Instructor Feedback) - หลังส่งงาน 1 สัปดาห์

อาจารย์ส่งคืนรูปเล่มโครงงานพร้อมแนบเกณฑ์ Analytic Rubric ที่ระบุระดับคะแนนอย่างละเอียด พร้อมส่วน 'คำแนะนำเชิงพัฒนาการ' ที่เขียนตามโมเดล Hattie & Timperley เพื่อให้นักศึกษารู้ว่าตนเองบรรลุเป้าหมายระดับใดและต้องพัฒนาต่ออย่างไรก่อนสอบปลายภาค

6. เครื่องมือบันทึกการประเมินและการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Form Template)

แบบฟอร์มนี้สำหรับอาจารย์/เพื่อนใช้บันทึกเพื่อส่งมอบข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษา (สามารถพิมพ์ใช้งานได้ทันที)

แบบฟอร์มการประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาครู	
ชื่อ-นามสกุล นักศึกษา:	รหัสนักศึกษา: .....
ชื่อภาระงาน: [ ] ภาระงานที่ 1: แฟ้มสะสมงานประเมินรายหน่วย [ ] ภาระงานที่ 2: การจำลองการให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้ประเมิน: [ ] อาจารย์ผู้สอน [ ] เพื่อนร่วมชั้น (Peer Assessment)	
ส่วนที่ 1: ผลการประเมินตามเกณฑ์รูบริกส์ (Summary of Scores)	
ประเด็นหลักประเมิน	**คะแนนที่ได้ / ข้อเสนอแนะเบื้องต้น**
1. ความสอดคล้องเชิงตรรกะและการออกแบบ (Alignment & Blueprint)	..... / 4 คะแนน
2. ความถูกต้องเชิงวิชาการและการสร้างเครื่องมือ (Validity & Quality)	..... / 8 คะแนน
3. ความเป็นครูนักประเมินและการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Literacy)	..... / 8 คะแนน

ส่วนที่ 2: การให้ข้อมูลย้อนกลับแบบสร้างสรรค์ (Constructive Feedback for Growth)

1. Feed Up (สิ่งที่นักศึกษาทำได้ดีมากและบรรลุวัตถุประสงค์แล้ว):

....

....

2. Feed Back (จุดบกพร่อง หรือส่วนที่ยังคลาดเคลื่อนจากหลักการประเมินที่ต้องแก้ไขเร่งด่วน):

....

....

3. Feed Forward (ข้อชี้แนะ/เทคนิควิธี เพื่อให้นักศึกษานำไปปรับปรุงงานชิ้นนี้ให้สมบูรณ์ขึ้น):

....

....

ลงชื่อผู้ประเมิน: ..... วันที่: ..... / ..... / .....